

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐν Ἑλλάδι Δρ. 8
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Φρ. Χρ. 10

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθύνεται :
Διεύθυνσιν **Φωνῆς τῆς Ἡπείρου**
Ἀθ ἡ ν α ς

Ὁ Βόγορις γίνεται ὀρθόδοξος μετὰ τόσους ἀγῶνας καὶ ἐξερεθισμούς τῶν Βουλγάρων. Τὰ τουμπερέκια θὰ ἡγήσωσιν ἀνά τὴν Βουλγαρίαν ἐξαγγέλλοντα τὸ χαρμόσυνον γεγονός τῆς εἰς τὴν σχισματικὴν ἐκκλησίαν προσελεύσεως τοῦ νηπίου, ὅπερ τόσας εἶχεν ἀναγεγραμμένας ἐν τῇ βίβλῳ τῆς γενέσεώς του νὰ ὑποστῇ περιπετείας. Οἱ βούλγαροι ἐπέτυχον τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὀνείρων αὐτῶν τὴν ἀνιδρυσιν διαδοχικῆς δυναστείας διὰ μείρακος ἀπολακτικόντος, ἐν τοῖς σπαργάνοις ἔτι, τὴν πρώτην αὐτοῦ κολυμβήθραν καὶ ἀσπαζομένου τὰ δόγματα τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ. Ὁ ἡγεμὼν Φερδινάνδος, μετὰ τὴν πτώσιν ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ κατασπαρχθέντος πρῶτον πανισχύρου δικτάτορος Σταμπούλφ, ἠθέλησε νὰ ἐγκολπωθῇ τοὺς ἐκ Βουλγαρίας ἐξορίστους καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς Σόφίαν τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Ῥωσσίας διασπαρέντας βουλγάρους πατριώτας, οἵτινες ἐκτός τοῦ πατρίου ἐδάφους εὐρισκόμενοι ὡς κύριον ἔργον εἶχον νὰ ὑποσκάπτωσι τὰ θεμέλια τοῦ θρόνου τοῦ Φερδινάνδου καὶ νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν ἀπέλασιν αὐτοῦ ἐκ τῶν ἡγεμονικῶν ἀνακτόρων. Ὁ πατριωτισμὸς αὐτῶν ἦτο, ὡς διεκηρύττον οἱ ἐξοριστοὶ, ἀκραιφνὴς καὶ δὲν ἠνείχοντο νὰ παρασύρῃται ἡ πατρίς των παρ' ἄλλων δυνάμεων καὶ νὰ στρέφῃ βέλη ἀγνωμοσύνης πρὸς τὴν Ῥωσικὴν αὐτοκρατορίαν ἢ ὅποια ἐθαψε διὰ τοῦ αἵματος τοῦ λαοῦ αὐτῆς καὶ τῶν ἐπιλέκτων ἀξιωματικῶν τὴν γῆν τῆς ἐλευθέρας ἡγεμονίας. Ὑπῆρξεν ὁ ἀγὼν αὐτῶν ἀκάματος καὶ διαρκὲς ἐνόχλησις διὰ τὸν Φερδινάνδον. Ὅθεν ἐπωφεληθὴ ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ Σταμπούλφ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς εἰς τὰς εἰρκτάς ἐγκλεισθέντας καὶ νὰ μετακαλέσῃ τοὺς ἐξορίστους. Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐπληρώθη ἡ Σόφια ἐκ τῶν πρῶτων ἐγκλείστων τῶν φυλακῶν καὶ ἐκ τῶν ἐξορίστων, οἵτινες ἐκήρυξαν ὅτι, ὅπως σωθῇ ἡ βουλγαρία, ἀπαραίτητον ἦτο νὰ στραφῇ πλησίστιος πρὸς τὴν Ῥωσικὴν πολιτικὴν καὶ νὰ ἐκφράσῃ μεταμέλειαν διὰ τὴν πικρίαν δι' ἧς ἐπότισε τὸν ἐλευθερωτὴν Τσάρον. Εἰς τὸν ἡγεμόνα μία ὑπελείπετο ὁδός, νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ λαϊκὸν ρεῦμα ἢ νὰ ἐγκαλεῖται τὸν θρόνον καὶ ν' ἀπέλθῃ ὡς ἰδιώτης εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἕτερον ἦτο δύσκολον καὶ ὡς ἐκ τούτου συνήνεσε νὰ ἀποσταλῇ ἐπιτροπεία εἰς Πετρούπολιν ἵνα ἐρωτήσῃ τὸ ἐκεῖ μαντεῖον περὶ τῆς τύχης τῆς μετὰνοούσης βουλγαρίας καὶ περὶ τῶν θυσιῶν αἵτινες ἔπρεπε νὰ γίνωσι πρὸς ἐξευμένισιν τοῦ λευκοῦ Αὐτοκράτορος. Ἐλαβε δ' ὡς ἀπάντησιν τὴν ἀλλαξοπιστίαν τοῦ Βογόριδος. «Νὰ ἀλλαξοπιστήσῃ πρῶτον ὁ μεῖραξ καὶ κατόπιν θὰ δοθῶσι σάφεστεραι ὁδηγίαι περὶ τῆς μελλούσης τῶν βουλγάρων τύχης». Τοῦτο πραγματοποιεῖται, τῇ 24 Φεβρουαρίου ἐορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς, κατόπιν διαγγέλματος τὸ ὅποion ὁ Φερδινάνδος ἐξέδωκε πρὸς τὸν Βουλγαρικὸν λαόν. Ἀφοῦ, εἰς τὰς παρὰ κλήσεις του, εὗρεν ἀμετάπειστον τὴν οἰκογένειάν του καὶ τὸν Πάπαν, ἐταξείδευσε μόνος καὶ ἐπέτυχεν, ὡς φαίνεται, τὴν ἀναβάπτισιν τοῦ Βογόριδος. Ἡ ἀναβάπτισις ὡς ἀναγγέλλεται θὰ τελεσθῇ μετὰ πάσης ἐπισημότητος καὶ ἐορταί θὰ διοργανωθῶσι καθ' ἅπασαν τὴν Βουλγαρίαν. Τὸ διαγγέλλμα τοῦ ἡγεμόνος διεδιβάσθη εἰς ἅπαντας τοὺς νομάρχας καὶ καλεῖται δι' ὑπουργικῶν ἐγκυκλίων ὁ βουλγαρικὸς λαὸς νὰ μετὰσχῃ τῆς ἐθνικῆς ταύτης πανηγύρεως καὶ νὰ ἐκδηλώσῃ δι' αὐτῆς τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ εἰς

τὴν Ῥωσικὴν αὐτοκρατορίαν. ἔαν ἡ θυσία αὕτη ὄντως ἀπεζητήθη ἐκ μέρους τῶν Ῥώσων κυβερνητῶν ἀναντίρρητον εἶνε ὅτι θὰ ἐπιτευχθῇ πλήρης συνεννόησις τῆς Ῥωσικῆς αὐλῆς πρὸς τὴν βουλγαρικὴν ἡγεμονίαν. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐξαιτῶμενον σήμερον, ὅτε πολὺς γίνεται λόγος εἰς τὰ διεθνή ζητήματα καὶ περὶ συνεννόησεως Ῥωσοτουρκικῆς, εἰ καὶ αὕτη διεφύσθη, πολλὴν ἐνέχει σημασίαν καὶ δεόν νὰ ἐπισπᾶσθαι ἀγρυπνον τὴν προσοχὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ βούλγαροι ἀπέδειξαν ὅτι στερεὰν ἔχουσιν ἀπόρρυσιν νὰ ριψοκινδυνεύσωσιν ὑπὲρ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐν γένει ὑπὲρ χωρῶν ἐν αἷς πυκνὸς ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ὑπάρχει. Γεννᾶται δὲ τὸ ζήτημα ἐὰν ἀναγκῶντες τὴν φιλίαν τῆς Ῥωσσίας θὰ κανονίσωσι τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν δρᾶσιν κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνακτοβουλίου τῆς Πετρούπολεως.

ἙΞ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Δυρράχιον 16 Ἰανουαρίου 1896.

Ἡ κοινότης Δυρραχίου. — Τὰ φρονήματα τῶν κατοίκων. — Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος. — Ἡ ἐορτὴ τῶν Θεοφανείων. — Ἡ κατάδυσιν τοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐν τινι προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς περισπούδαστου ἡμῶν ἐφημερίδος ἀνέγνωμεν διατριβὴν τινὰ περὶ Δυρραχίου, ἐν ᾗ ὁ διατριβογράφος πρὸς τοὺς ἄλλους λαμπρὸν ἐπλεκεν ἐγκώμιον ὑπὲρ τῶν κατοίκων αὐτοῦ ἐξαίρων τὴν εὐφυϊαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀκραν φιλομουσίαν. Ἐπαινῶ τὸν γράψαντα διὰ τὴν εὐθυκρισίαν του, διότι ὄντως τὸ Δυρράχιον ἡ ἱστορικὴ αὕτη πόλις, διαπρέπει μεταξὺ τῶν ἄλλων τῆς Ἀνω Ἀλβανίας πόλεων οὐ μόνον ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς φυσικὰς αὐτοῦ καλλονάς, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐπικτήτους, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτοῦ φημιζονται ἐπὶ δραστηριότητι, φιλοξενίᾳ καὶ φιλομουσίᾳ, ἧς τρανὴ ἐνδείξις τὸ ἰδίους ἀναλώμασιν ἐκ θεμελίων ἀνεγερθὲν μεγαλοπρεπέστατον σχολεῖον, ὑπερβαῖνον κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κάλλος πολλὰ γυμνάσια, ἐν ᾗ διδάσκουσιν οὐκ ὀλίγοι διδάσκαλοι ὑπ' αὐτῶν τούτων μισθοδοτούμενοι. Ἀνέκαθεν οἱ Δυρραχίνοι διακρίνονται ἐπὶ Ἑλληνικοῖς φρονήμασι καὶ ζήλῳ πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς πάντας ἀνεξικρέτως τοὺς ὁμοθησκούς συμπολίτας των, κατ' ἐξοχὴν ὅμως ταῦτα ἐπυζητήθησαν εἰς μέγιστον βαθμὸν ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ἐλεύσεως τοῦ διαπρεποῦς ὑποπροξένου κ. Πέτρου Τζαννέτου, ὅστις διὰ τῆς πρὸς πάντας εὐπροσηγορίας του, διὰ τῆς εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς του καὶ διὰ τῆς ἀκρας τιμιότητος καὶ εὐσυνειδησίας του κατέκτησε τὰς καρδίας ἁπάντων ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκείας. Τὰ μάλιστα δ' ἀξιοπλάτρευτον κατέστησε τὸν κ. Τζαννέτον ἡ ἀγαθὴ χρῆσις τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, ἧς τυγχάνει ἀρχαῖος μύστης καὶ ἦν ἐξασκεῖ οὐχὶ πρὸς ἀργυρολογίαν ἀλλὰ δωρεάν, προθύμως μεταβαίνων ἐν οἰκίᾳ ποτε ὄρα ἀνάγκης εἰς τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων, ὡς καὶ εἰς τὰς καλῶς τῶν πτωχῶν, ὧν κατέστη ὁ παρρηγόρος ἀγγελοῦ. Ἐν ὀλίγοις ὁ κ. Π. Τζαννέτος εἶνε εἰς τῶν σπανίων ὑπαλλήλων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἅτε ἐκτελῶν τὰ ἀνατεθειμένα αὐτῷ καθήκοντα μετὰ μεγίστης ἀκριβείας, φιλοπονίας καὶ ἀφοσιώσεως. Μέγιστον εὐτύχημα διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος θὰ ἦτο ἂν πάντες οἱ ὑψηλὰ κατέχοντες ἀξιώματα ὑπαλλήλοι αὐτοῦ ἐμμεύοντο τὸ παράδειγμα τοῦ κ. Τζαννέτου. διότι ἐν τοιαύτῃ

περιπτώσει ὁ ἔξω Ἑλληνισμὸς δὲν θὰ εὐρίσκετο ἐν ἡ σήμερον διατελεῖ καταστάσει, προσελθούσῃ κυρίως ἐκ τῆς ἀνικανότητος καὶ ἀπειρίας ἐνίων ὑπαλλήλων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, οἵτινες παραγνῶρίζοντες τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμὸν περὶ ἄλλα ὅλας ἀνάξια λόγου τυρβαζοῦσιν. Ἀξία ἐπαίνων θὰ ἦτο ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις ἂν τὸν κ. Τζαννέτον, τὸν κράτιστον τοῦτον ἐκ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ὑπαλλήλων μετέθετεν εἰς κέντρον μείζονος ἐνεργείας, ὅπου ἀναμφιβόλως θὰ ἦδυνατο νὰ δρᾶσθαι δεόντως καὶ ἀνυψώσῃ τὸ γόητρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ θέσιν.

Ἐξόχως λαμπρὰ ὑπῆρξεν ἐφέτος ἡ ἐορτὴ τῶν Θεοφανείων ὡς ἐκ τῆς εἰς τὴν θάλασσαν καταδύσεως τοῦ σταυροῦ, ἐθίμου ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς παραλίοις πόλεσιν ἐκτελουμένου, ἐνταῦθα δὲ μέχρι τοῦδε παρημελημένου. Εἰσηγητὴς τοῦ παρ' ἡμῖν νεωτερισμοῦ τούτου ἐγένετο εἰς ἐκ τῶν ἄγαν εὐπολήπτων προυχόντων τῆς πόλεως ἡμῶν, ὁ καὶ νῦν προεδρεύων τῆς ἐπιτροπῆς κ. Ζήσης Μαργαρίτης, ὃς τινι ὀφείλεται μέγας ἔπαινος, διότι διὰ τοῦ μέτρου τούτου σημαντικῶς ὠφέλησε τὴν ἐκκλησίαν, ἧς τὸν πλουτισμὸν καὶ τὴν κατάλληλον διακόσμησιν κύριον μέλημα ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐπιτροπείας του ἔθετο. Ὁ κύριος λοιπὸν οὗτος πρὸ ἡμερῶν λαβὼν παρὰ τῶν ἐνταῦθα πολιτικῶν ἀρχῶν τὴν ἀδειαν περὶ τελέσεως τοῦ ἀγιασμοῦ οὐχὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὅπως ἄλλοτε συνέβαινε, ἀλλὰ παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀνεκοίνωσε ταύτην τοῖς συμπολίταις του, οἵτινες ἀθρόοι ἐσπευσαν εἰς τὸν ναὸν τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων, τὸ μὲν ἐξ εὐλαθείας πρὸς τὰ θεῖα, τὸ δὲ ὅπως παραστῶσιν εἰς τὴν δὴ λεγομένην πώλησιν τοῦ σταυροῦ, ἐξαγομένου εἰς πλειστηριασμὸν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Θωμᾶ Μίμα πλειοδοσίαν ἐξεκίνησεν ἅπαν τὸ πλῆθος ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ κατηυθύνθη πρὸς τὴν παραλίαν, τῶν ἱερέων καὶ ψαλτῶν προπορευομένων καὶ ψαλλόντων καθ' ὅλην τὴν ὁδόν, κατὰ μεστον οὖσαν ἄλλοφυλῶν διὰ τὸ καίνοφάνες τῆς τελετῆς. Πρὸς πρόληψιν πάσης τυχόν ταραχῆς ἡ Α. Ἐξοχότης, ὁ λίαν εὐπαίδευτος καὶ ρέκτης διοικητὴς ἡμῶν Χασάν Μουχαρέμ πασᾶς, ὁ μόλις διηγήσαν ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς του συμπληρώσας, πολλὰ ὅμως τὰ καλὰ διαπράξας, διέταξε τὴν φρουρὰν νὰ ἐπιτηρῇ μετ' ἀκρας προσοχῆς τὴν τάξιν καὶ ἐπιβάλλῃ ἡσυχίαν. Ὅντως ἡ τελετὴ τοῦ ἀγιασμοῦ ἐγένετο μετὰ μεγάλης κατανύξεως, ἐπικρατούσης καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν διάρκειαν γενικῆς ἡσυχίας, ὁ δὲ σταυρὸς ριφθεὶς ὑπὸ τοῦ αἰεσιμωτάτου Παπανικολάου εἰς τὴν θάλασσαν ἀνευρέθη καὶ ἀνεκλύσθη ὑπὸ τινος ναύτου ἀδρῶς ἀμειψθέντος ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, ὧν τὰς οἰκίας ἐπεσκέψατο κρατῶν ἐν χερσὶ τὸν σταυρον. Μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ἅπαν τὸ πλῆθος συνέρρευσε ὑπὸ τὸ διοικητήριον καὶ ἤρξατο ζητωκραυγάζον ὑπὲρ τοῦ Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν, οἱ δὲ πρόκριτοι τῆς πόλεως ἐν σώματι μεταβάλλοντας παρὰ τῷ διοικητῇ ἐξέφρασαν αὐτῷ τὴν εὐγνωσύνην αὐτῶν ἐπὶ τῇ τρανῶς ἐκδηλωθείσῃ εὐνοίᾳ του καὶ τῇ ἐνδεδειγμένῃ μερίμνῃ ὑπὲρ τῶν πιστῶν τοῦ ἀνακτοῦ ὑπηκόων. Μετὰ συνδιαλέξιν διαρκέσαν ἐπὶ ὥραν περίπου ἅπαντες ἀπῆλθον ἀποκομίζοντες ἀρίστας ἐντυπώσεις περὶ τοῦ διοικητοῦ ἡμῶν, ὅστις αὐθημερὸν ἀνεκοίνωσε τὰ ἐνταῦθα συμβάντα τηλεγραφικῶς τῷ Βασιλεῖ τῆς Σκόδρας, ὅστις ἀνταπαντήσας προέτρεψεν

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ζ. Ασπιάν. Ἐπιστολὴ ἐπὶ τῷ Β. Σ. Δ. Μαν-
τινῶν. Συνοδοὶ ἐλήθησαν· ὅς γινῆ με προσχεῖς
καυροῦνται ὅπως γράψας. Α. Μ. Ασπιάν. Συνο-
δοὶ ἐλήθη. Κ. Χ. Μαστίγ. Ἐλήθησαν. Κ. Χ.
Π. Μύστης συνοδοὶ ἐλήθη.

2. Π. Ρ. Κωνσταντάς. Ἐλήθησαν καὶ ἐξετέλεσθη
ταυτογενεῖα τὰς ΣΣ· γράφοντες. Κ. Ρ. Τ. Ἀσπικών.
Ἐλήθη. Γ. Δ. Παλαιολογίου. Ἐλήθη ΣΣ· γράφοντες.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΗΠΕΙΡΟΣ - ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Εἶτα προσεκάλεσέ με νὰ ἀπέλθω ἀμέσως ἐκ Μετσόβου, νὰ πορευθῶ εἰς Ἰωάννινα ἵνα λάβω αὐτόθι τὴν ἀπαιτούμενην ἄδειαν διατρίβης, μετὰ ταῦτα δὲ νὰ ἐπανακάμψω εἰς Μετσόβον. Ἐγὼ ἀπήντησα ὅτι τὰ ἔγγραφα μου εἶναι ἐν τάξει, ὅτι δικαιοῦμαι νὰ διατρίψω ὅπου θέλω, καὶ ὅτι θὰ ἀπέλθω οὐχὶ πρότερον ἢ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἀφ' οὗ περάνω τὴν ἐργασίαν μου. Θὰ ὑποχωρήσω δὲ μόνον εἰς τὴν βίαν. Ὁ φρούραρχος ἀπηγόρευσε μοι νὰ ἐπιχειρήσω οἰονδήποτε τοπογραφικὸν διάγραμμα, ἀφῆκε δὲ τσαούσην τινὰ (ὑπαξιωματικόν), ὅστις καθ' ὅλην τὴν ἐμὴν διατρίβην ἴστατο πάντοτε παρὰ τὸ πλεον μου. Καὶ ἡ ἀστυνομία μὲ ἐπετῆρει ἀγρύπνως.

Βραδύτερον ἐπορεύθην εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ καὶ μακάρι, ὅστις ἐδέξατό με λίαν φιλοφρόνως, δούς μάλιστα τὴν ἄδειαν νὰ φωτογραφῇσω τοποθεσίας τινάς, ἀφ' οὗ ἡρμήνευσα πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν μου. Ἄλλ' ὁ ἀχώριστος σύντροφός μου ὑπαξιωματικὸς, μὲ παρεκάλεσεν ἱκετικῶς νὰ ἀποστῶ πάσης οἰκιστικῆς φωτογραφικῆς ἐπιβολῆς, εἰ δὲ μὴ αὐτὸς θὰ ἀπελύετο τῆς ὑπηρεσίας. Παρετήρησα ἐνταῦθα ὡς καὶ ἄλλαχού ὅτι αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ διακρίνεται πρὸς ἀλλήλας ἐχθρικῶς ἢ τοῦλάχιστον διατελοῦσιν ἐν προσαλλήλῳ διαστάσει. Χάριν φιλοφροσύνης, ἐπισκέφθην τὸν φρούραρχον ἐπὶ τοῦ φρουρίου, συνδιελέχθημεν δὲ ἀμφότεροι τοσοῦτον ἀδελφικῶς ὡς ἂν ἦμεθα ἀριστοὶ φίλοι. Ἀλλ' ὅμως δὲν κατάρθωσα νὰ λάβω παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ φωτογραφῇσω τοποθεσίας τινάς. Ἀλλὰ δὲ ὁ καιρὸς δὲν ἦτο εὐδίας· τῇ πρωΐᾳ ἐπεκράτει πυκνὴ ὁμίχλη, ἐπελθούσης δὲ βροχῆς ἠναγκάσθην νὰ μείνω ἐντὸς τοῦ δωματίου μου, ἐπισκέφθην δὲ μόνον διαπρεπεῖς τινὰς ἐμπόρους καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην, ὅστις ὑπόκειται εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ οὐχὶ τὸν ἐπίσκοπον τῶν Ἰωνίνων.

Τὸ Μετσόβον ἢ Μίντσου, ὅπως ἀποκαλοῦσιν αὐτὸ οἱ ἀρομουνὶ καὶ οἱ κάτοικοι, εἶναι κώμη μετὰ ἐπτακοσίων οἰκων· ἡ θέσις αὐτῆς εἶναι γραφικὴ, διότι κεῖται ἐπὶ ἀποκρήνου ὀρεινῆς κλιτύς, ἐξ ἧς προέχει τὸ ἐπὶ ἀπορρογῶς ὑψούμενον φρούριον. Ἡ θέα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου ὑψηλοῦ βουνοῦ, ἐφ' οὗ διαφαίνεται ὁ τουρκικὸς καὶ ὁ ἐλληνικὸς μεθόριος σταθμός, εἶναι μεγαλοπρεπής. Ἀπέναντι τοῦ Μετσόβου, ὀλίγον βαθύτερον, κεῖται τὸ ἀρομουνικὸν χωρίον Ἀνίλιον (Κιάρε) μετὰ ὀγδοήκοντα οἰκων. Οἱ κάτοικοι τοῦ Μετσόβου μετέρχονται κατ' ἐξοχὴν τὴν κτηνοτροφίαν, ἐν μέρει δὲ τὴν γεωπονίαν, διενεργοῦσι δὲ ὡς «κεραιοσῆδες» τὴν ἐπικοινωνίαν Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας. Αἱ γυναῖκες κατασκευάζουσι τάπητας καὶ ἄλλα ἐργόχειρα ἐξ ἱρίου. Οἱ πλείστοι τῶν ἀνδρῶν ἀποδημοῦσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ἐνίοι δὲ τούτων (λ. χ. ὁ Ἀβέρωφ, ὁ Στουρνάρης καὶ ὁ Τσιότσας) θησαυρίζαντες μέγαν πλοῦτον ἀνῆγαγαν καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι παντοῖα ἀγαθοεργὰ ἰδρύματα. Ἐμελλε κατ' ἀρχὰς νὰ ἰδρυθῇ πολυτεχνεῖον ἐν Μετσόβῳ, ἀλλ' αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἐπέτρεψαν τοῦτο, οὕτω δὲ τὸ πολυτεχνεῖον ἐκτίσθη εἰς Ἀθήνας μεγαλοπρεπῶς. Ἐνταῦθα ὡς καὶ ἄλλαχού, οἱ πλούσιοι ἄνδρες εἶναι εἰλικρινῶς ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν ἐλληνισμὸν καὶ ἐργάζονται ὑπὲρ αὐτοῦ μετὰ ζήλου. Ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ἐργασίαν πύτην, παρὰ πᾶσαν τὴν σύστασιν σχολείων, ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἐξελίχθη εἰς ἐτέτι, διότι ὁ πολὺς ὄμιλος, οὐδ' αὐτῶν τῶν πλουσίων ἐξαιρουμένων, λαλεῖ τὴν ἀρομουνικὴν. Ἐσχάτως προέκειτο νὰ ἰδρυθῇ ρωμουνικὴ σχολή, ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμὲ ἀμφιβάλλω ἂν θὰ εὐδοκίμησιν. Τῇ Κυριακῇ (3 Νοεμβρίου) ἐξέλιπον τὸ Μετσόβον, ἐξομαλύνας πρότερον διαφοράν τιναν τοῦ ὑπρέτου μου καὶ τοῦ ξενοδόχου, ὅστις ἀπῆται πλεονεχ τοῦ δέοντος χρήματα.

Ἐγὼ ἐχορήγησα εἰς τὸν ξενοδόχον ὅ,τι ἀπῆται, ἵνα μὴ μάτην χρονοτριβῶ, προέτρεψα δὲ αὐτὸν τὸ ἐπὶ τοῦ πίνακος τοῦ ξενοδοχείου γεγραμμένον ὄνομα «Ἀγρίβου» νὰ ἀνταλλάξῃ διὰ τοῦ «Ἀκριβός».

Καὶ ἐν Ἰωαννίνοις ὑπέστην παρὰ τῆς ἀστυνομίας οὐκ ὀλίγας ἐνοχλήσεις. Ἐν Ἡπείρῳ ἐπικρατεῖ ὁ στρατιωτικὸς νόμος, αἱ δὲ ἐγγώρια ἀρχαὶ προσφέρονται λίαν φιλοφρόνως πρὸς τοὺς ξένους. Συστατικὸν γράμμα παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν πρὸς τὸν Βαλὴν ὀλίγον μὲ ὠφέλησε· μόνον διὰ τῆς δραστηρίου ἐπεμβάσεως τοῦ αὐστριακοῦ προξενίου ἀπηλλάχην μεζόνων ἐνοχλήσεων. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως, ἐν ᾗ διεξάγεται ζωρὸν ἐμπορίου, σύγκειται ἐξ Ἑλλήνων, μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν καὶ Τούρκων (ἐν συνόλῳ περὶ τὰς 17,000). Συνήθης γλῶσσα εἶναι ἡ ἐλληνικὴ, ἥτις λαλεῖται καὶ ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς πλείστων ὧσιν μωαμεθανῶν. Ἐν τῇ κάστρῳ διατρίβουσι καὶ εὐαριθμοὶ τινες ἰσπανοὶ Ἰουδαῖοι. Τὸ ἀρομουνικὸν στοιχεῖον εἶναι λίαν ἀσθενὲς ἀριθμητικῶς (περὶ τὰς πεντήκοντα οἰκογενεάς). Καὶ μὲν ὑπάρχει ἐν μεγαλοπρεπεῖ οἰκοδομῇ ρωμουνικὸν γυμνάσιον μετὰ τριῶν διδασκάλων καὶ 22 μαθητῶν· ἀλλ' οἱ μαθηταὶ εἶναι ἀπαντες τέκνα πτωχῶν ποιμένων, ἀπολαύοντα ἐν τῇ σχολῇ δωρεὰν σιτίσεως καὶ θεραπειᾶς. Οἱ εὐποροὶ Ἀρομουνοὶ τοῦ Ζαγορίου καὶ τοῦ Μετσόβου πέμπουσι τὰ τέκνα των εἰς τὸ ἀκμαζόν ἐλληνικὸν γυμνάσιον. Ἐν γένει ἡ σχέσις τῶν ἀρομουνοῦν διδασκάλων καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ δὲν εἶναι ἐνταῦθα τοσοῦτον ἐχθροπαθὴς ὡς ἐν ταῖς χώραις, ἐνθα δὲν ὑπάρχουσι μὲν Ἕλληνες, ὑπάρχει ὅμως ἐλληνικὸν κόμμα (ὡς λ. χ. ἐν Μοναστηρίῳ). Ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι τὸ ἀρομουνικὸν στοιχεῖον ἐν Ἡπείρῳ οὐδὲν δύναται νὰ παρεμβάλῃ ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ἐλληνισμοῦ. Ἡ πόλις οὐδὲν παρέχει τὸ δικαίον στερεῖται δὲ μεγάλου παρελθόντος. Πρῶτος ὁ Ἀλὴ πασᾶς ἀπέδειξε περιβόητον τὸ ὄνομα τῶν Ἰωαννίνων. Ἐπισκέφθην τὸ ἐπὶ τῆς νήσου μοναστήριον, κεκαλυμμένον ὑπὸ μεγάλων δένδρων. Ἐδεῖξάν μοι τὸ ἐν πρώτῃ στέγῃ δωματίον, ἐνθα ἐφονεύθη ὁ Ἀλὴ πασᾶς. Αἱ ἐπὶ τοῦ δαπέδου πολυάριθμοι ὀπαί, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶναι γνήσια, μαρτυροῦσιν ὅτι πολλὰ πυριτοβολαὶ ἐξεσφενδονήθησαν κάτωθεν, πρὶν ἢ οἱ ἐπελθόντες τολμήσωσι νὰ εἰσδράμωσιν εἰς τὸ δωματίον τοῦ φοβεροῦ δεσπότη... .

Ὀλίγον μετὰ τὰς δυσμὰς τοῦ ἡλίου εἰσῆλθον εἰς Συρράκον φιλοξενηθέντες ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κ. Δημητρίου Κρουστάλη. Ἡ ἀρομουνικὴ κοινότης συνίσταται ἐκ 550 οἰκων· τὸ ἐλληνικὸν σχολεῖον ἔχει τρεῖς διδασκάλους καὶ δύο διδασκαλίσσας, συντηρεῖται δὲ ἀναλώμασι τοῦ κοινού. Ὅσοι τῶν κατοίκων μετέρχονται τὸ ποιμενικὸν ἐπιτήδευμα, ἀπέρχονται κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκ τῆς κώμης, καταβαίνοντες εἰς τὰ παρὰ τῇ Πρεβέζῃ πεδία· αἱ οἰκογένειαι τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διατρίβόντων ἐμπόρων καὶ τεχνιτῶν παραμένουσιν ἐν τῇ κώμῃ, ἔχουσαι ἄφθονα ἐφόδια καὶ ξύλα, διότι πολλάκις ἐπὶ ἐβδόμαδας διακόπτεται πᾶσα συγκοινωνία. Μετ' ἐθνικῆς ἐπάρσεως ἐλέγχθη πρὸς ἐμὲ ὅτι δύο τῶν ἐνδοξοτάτων ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὁ ὑπουργὸς Κωλέττης καὶ ὁ ποιητὴς Ζαλοκώστας ἔλκουσι τὸ γένος ἐκ τοῦ χωρίου· μοι ἐδείξαν μάλιστα καὶ τοὺς τόπους, ἐνθα ἔκειντο αἱ προγονικαὶ τούτων οἰκίαι, αἵτινες εἶναι σήμερον ἐρείπια. Ἐπὶ τοῦ ὄρους κεῖται τὸ ὑπὸ δένδρων περιετλημένον μοναστήριον. Παρὰ τὴν κάτω τοῦ χωρίου ἐσχατιὰν κεῖται ἐγγὺς τῆς κυρίας ἐκκλησίας τὸ κωδωνοστάσιον μετὰ τῶν τριῶν αὐτοῦ κωδωνίσκων. Οἱ κώδωνες εἶναι ἐν Τουρκίᾳ λίαν σπάνιον χρῆμα· διότι πλὴν τῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων κειμένων ἀρομουνικῶν χωρίων, οὐδαμῶς ἄλλῃ, εὐρηναὶ κώδωνες. Ἐν πόλεσιν ἐνθα συνοικοῦσι χριστιανοὶ καὶ μωαμεθανοί, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ κωδονοκρουσία.

Τῇ Τρίτῃ (19 νοεμβρίου), ἐπόμενος εἰς πρόσκλησιν, ἐπορεύθην εἰς τὸ ἐγγὺς χωρίον Καλαρρύτας, συγκείμενον νῦν ἐκ τριακοσίων οἰκων, ἐνῷ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀλὴ πασᾶ, ἤκαζε καὶ εἶχε 1200 οἰκίας, ἅμα δὲ καὶ πλουσίους ἐμπο-

ρους, ὧν τὰ σκάφη διέπλεον τὴν Μεσόγειον. Ὁ πλοῦτος τῆς κώμης ἐπεσπασατο τὴν ἀπληστίαν τοῦ φιλάργυρος τυράννου, οὕτω δὲ τὸ πρόσην ἀνθηρὸν πολίχνιον ἐλεηλατήθη καὶ κατεστράφη. Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων κατέφυγον εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους, καὶ ἰδίως εἰς Κέρκυραν. Καὶ νῦν ἐτι ὁ πληθυσμὸς τῶν Καλαρρυτῶν ἐλαττοῦται πρὸς ὄφελος τοῦ Συρράκου, ἐνθα πολλοὶ ἐσφυγον ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῆς ἐν τῷ ἐλληνικῷ στρατῷ ὑποχρεωτικῆς θητείας. Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱατροῦ Γεωργίου Μαλακάση συνήλθον πολλοὶ ἐν οἷς ὁ δήμαρχος, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐλληνικοῦ ἀπασμάτος καὶ δὴ αὐτὸς ὁ φρούραρχος τοῦ Συρράκου μετὰ τῶν τελωνειοφυλάκων, ἵνα μετὰ σχωσὶ τοῦ πρὸς τιμὴν μου παραταθέντος συμποσίου. Ὁ ἐνθουσιασμὸς ὑπὲρ τῆς Γερμανίας παρασχούσης σύμβιον εἰς τὸν διάδοχον τοῦ θρόνου, προέβη τότε, εὐθὺς μετὰ τοὺς γάμους ἐπὶ τὸ κατακόρυφον σημεῖον, οἱ πλείστοι δὲ ἤλπιζον ὅτι θὰ προσηρτῶντο εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ γαμήλιον δῶρον, τοῦλάχιστον ἡ Ἡπείρος καὶ Κρήτη. Ἀρθείσης τῆς Τραπεζῆς, τρεῖς Ἀσίου γανοὶ ἐκρουσαν ὀρχηστικὰ μέλη, οἱ δὲ ἄνδρες κατὰ μόνους ἢ ἐν συναφείᾳ ἐπετέλεσαν διάφορους χορούς. Ἡ θέα τῶν νεαρῶν φουστανελλοφόρων ὀπλιτῶν οἵτινες περιστρέφοντο ἐλαφρῶς καὶ ἐπετῶς κατὰ τὸν ρυθμὸν τῆς φλογερᾶς μουσικῆς ἐνεποίησέ μοι ἀληθῆ γοητεῖαν. Αἱ μελωδίαι εἶναι γνωσταί, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν καὶ ἰδίων χορῶν πᾶς ἕκαστος ἐφιλοτιμεῖτο νὰ ἐκτρανώσῃ ἀρχετύπως τὴν δεξιότητα αὐτοῦ καὶ τὴν εὐστροφίαν. Καὶ οἱ μουσικοὶ καθίσταντο ἡ ζωρύτεροι καὶ θερματογότεροι, οὐχ' ἦτον τῶν μουσικῶν συνεπαιρόμενοι καὶ οἱ θεαταὶ ἐνουν χεῖρας τε καὶ πόδας. Αὐτόθι ἡδύνατο τις νὰ ἴδῃ τί ἐστὶ χορὸς, ἐπὶ τέλους δὲ θὰ ἦτο κάζετο νὰ δηολογήσῃ ὅτι λόγῳ δεξιότητος καὶ εὐστροφίας, ἐὰν μὴ λόγῳ χάριτος, τινὲς τῶν Ἡπείρῳ χορευτῶν εἶναι πολλῶ ἀνώτεροι τῶν κρατίστων ἐν τοῖς ἡμετέροις θεάτροις ὀρχηστικῶν καὶ ὀρχηστρίδων. Περὶ τὴν ἐσπέραν, πάντες οἱ συνδαιτυμόνες, προπορευομένης τῆς μουσικῆς τῶν Ἀσιγγάνων, προέπεμψαν ἡμᾶς μέχρι τῶν συνόρων.

Τῇ πρωΐᾳ τῆς ἀναχωρήσεώς μου, ἐλθὼν τοῦρκος ἀξιωματικὸς μοι ἐξέφρασε τὴν λύπην τοῦ μὴ δυνηθεῖς νὰ προσενέγκῃ εἰς ἐμὲ τινὰς τιμὰς καὶ περιποιήσεις ὅσας οἱ ἐν Καλαρρύταις Κύριοι ἠθέλησε δὲ νὰ μὲ προμυπέψῃ μὴ χρεὶς ἱκανῆς ἀποστάσεως... Τῇ ἐσπέρᾳ, μετὰ δεκάωρον πορείαν, ἀφικόμεθα εἰς Κοτούριον ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὸ ἀρομουνικὸν χωρίον Βιλιτσά. Ἡ πλήρης δασὼν καὶ ρυάκων χώρα ἐμπνέει εὐφρόσυτον αἴσθησιν, ἀναμνηνῆσκουσα τοὺς ἐν τεινοῦς τόπους τοῦ θυριγγεῖου δάσους. Ἐν ὄρας εἰς ἀπόστασιν τοῦ Κοτουρίου κεῖται χωρίον Βενδίττα, οἰκούμενον ὑπὸ 160 οἰκονομῶν καὶ καλούμενον ὑπὸ τῶν Ἀρομουνοῦν ὡς Βόδεν. Βορειοδυτικῶς εἰς ἀπόστασιν ἡμισυ ὄρας ὑπάρχει ἐτέρα ἀρομουνικὴ κώμη, ἡ Στανιά, μετὰ 250 οἰκογενειῶν· τὸ κλίμα ἐκεῖ εὐκράες, ἐπὶ τῶν ὀρεινῶν δὲ κλιτύων φρεσὶ καὶ εὐδοκίμουσιν ἀμπελοὶ καὶ κασταναί· ἐννοούμενοι ὑπὸ τῆς εὐδίας, ἐχωρήσαμεν κάτω τὸν αὐλῶνα· προσεγγίζομεν εἰς τὰ εὐλογημένα θεσσαλικά πεδία, ἐνθα καταφεύγουσιν ἐν χειμῶνι οἱ ἀρομουνὶ κάτοικοι τοῦ ἄνω Ἀσπιποτάμου καὶ ἐνθα καταβαίνουσι τὰ ποιμένα μόνον τῶν Ἀρομουνοῦν ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀλβανῶν, καὶ δὴ καὶ τῶν Ἀλβανῶν τῆς Διόρ. Μετὰ τρεῖς ὄρας καὶ ἐν τέταρτον ἀφικόμεθα εἰς τὸ χανίον Καστανιά, παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ, εἰδόμεν διερρημένους ἀτελευτήτους νοδοπορίας (καταβάτια) αἵτινες καταβαίνουσι ἐκ Μακεδονίας καὶ Ἀλβανίας διελθούσαι παρόδους τοῦ Μετσόβου ἢ τοῦ Κουτσουφλέν, ἐλθόντες πρὸς τὰ Τρίκκαλα, τὴν Λάρισσαν καὶ Ἀλφειὸν. Ἀπέναντι τοῦ χανίου, ἐπὶ τῆς ὀρθῆς τοῦ Πηνειοῦ, κεῖται ἐν τῷ μέσῳ ὄρους τὸ τελευταῖον καθαρῶς ἀρομουνικὸν χωρίον Τσοράνι μετὰ 30 οἰκων· τὸ ἡμίσειον αὐτοῦ παρρωτέρῳ κείμενον χωρίον Τσέρες εἶναι καὶ τὸ ἡμισυ μόνον ἀρομουνικόν.

(Ἀκολουθεῖ)